

Café Háosz

Persze nem várta reggel Seremetyevón a taxis, akit kiküldött érte a drága Éva, aki mindent megold, s a kisujjában van a helyi szervezési egyszerű is. Mióta Ella eszmélt a pályán, Éva kezében futottak össze a szakmai-emberi szálak. Éva tudja, ki mit fordít, még azt is, ha csak készül rá. S hogy kit kinek kell beajánlania, ki hova passzol. A világ legtermészetesebb módján hozza össze az egymáshoz illőket, megtalálja a keresletnek a kínálatot, s ajánlása garancia az abszolút bizalomra.

Ellát is összekapcsolja egy nap múlva idős barátaival, akiknek forint kell, s akik orosz szokás szerint otthonukba hívják, ha létrejön a bizalom, amihez kétség sem fért ez esetben. Az árnyas sétányon a metrótól útba ejtik a házaspár csöppnyi kiadóját. Ellának mindkét oldalról otthonos és ismerős – magyar szerzőket is istápolnak. A szintén nem túl nagy lakásban a házi-asszony körbevezeti a vendéget két élet tárgyai, festményei és vicces installációként újrahasznosított eszközei közt, csizmától a tévéig. *Ennél jobb helyen nem is lehetnék*, válaszolja Ella Tatyjana szabódására, miszerint biztos feltartja történeteivel. Megmutatja a csendélet-modelleket: váza életben, váza rajzlapokon. A képzőművész-pár magán-rajziskolát tart fenn otthon.

Ella megittasul köröskörül az újabb tárgyi felfedezésektől. Egykettőre szintet lép Tatyjánával: mulatságosan önző kesergését mélységesen megérti. Tizenkilenc éves unokájuk, a szépséges, vadóc színinövendék Zsenya már egy éve elfoglalta szegény nagypapa dolgozószobáját. Ráadásul ma sem vitt reggel ernyőt, pedig tényleg esett napközben, s hát ugye minden lefekvés kész stressz, hogy mikor ér haza s kivel. Vityát, jól tanuló, rendes öccsét bezeg nem adják a szülei, *pedig próbáltuk kicserélni a gyerekeket*. A lakásínséget mindenképpen nekik kell enyhíteni, öregeknek. Egyetlen fiuk kétszobás, külvárosi lakásában már végképp nem férne el négytagú családjával. – *De hát*

hogy lehet ezt tenni velem, cukorbeteg, szívbeteg hetvenéves öregasszonnyal! Ekkora felelősség, nem bírom...

Ella pontosan érti. Ők két hónapra hagyták kamaszlányukat a gimnázium mellett lakó nagymamánál, míg épült a házuk. A nagy rosszállóan hívta őket, mindahányszor Judit a belvárosban aludt a barátnőinél – túl korán jött az utolsó busz. Ő ezt nem helyesli, de nem bír vele. Nem várhatják tőle, hogy új játékszabályokat hozzon, késő elkezdni, nem az ő nevelése.

Új ismerőse megteázta, kisebb félreértéssel: *ez nem étterem, itt csak ez-az van*, s Ella zavartan tisztázná, hogy így a jobb, sokkal kényelmesebb és meghittebb valaki otthonában lenni, mintha drága étterembe hívnák. A félreértést a magyar és az orosz vendéglátási szokások összevetése okozta. *Az oroszok – legalábbis a magunkfajta értelmiségiek – nem járnak étterembe. A bizniszmenek járnak, meg a félvilági alakok. Eszméletlen drága!* Ella hangosan töpreng: *Mi azért Magyarországon elég sokat. Vannak megfizethető vendéglők a városunkban, azokba ülünk be hétköznap menüre, meg ünnepelni. Jobb a semleges hely, nem kell készülni meg rendet rakni otthon. Persze többnyire magunkhoz is meghívjuk a messziről érkező, kedves ismerősöket... Nyugaton aztán pláne nincs ilyen, nem szokták elvinni a házukba a kollégák a külföldi szakmai partnert, fejtegeti, s egyre jobban belemelegszik a felemás érvelésbe, miért is barátságosabb a világ keletre. Milyen megtisztelő, mennyivel többet jelent, ha a vendéglátók beengednek a saját terükbe, magyarázza őszinte hévvel. Nem biztos, hogy átment az üzenet, míg Tatyjana kiüríti a hűtőt s fedi le a konyhaasztal minden négyzetcentiméterét különféle sós és édes földi jóval. Ella a tenger gyümölcseiből nem kér, a nő kapcsol: hát igen, maguk nem tudják, kicsoda csemege ez. Nincs tengerük.*

A sofőr a nemzetközi kijáratnál lesz, ez volt Évától az utolsó sms, táblával vár, rajta a neveddel. A reptéren senki nem tudta megmondani, pontosan melyik kijárat is számít „a nemzetközinek”. A névtábla, mint kiderült, az ő neve volt egy tableten, amit maga mellett lóbált a fiatal taxis ide-oda járkálva, s amit a célszemély, ez esetben Ella sehogy sem láthatott. Egymás azonosításában így ez a legkevésbé sem segített. Való igaz, Ella elkóborolt az üvegajtón kívülre tíz percre rágyújtani, ő is ludas lehetett hát az elveszésben... Végül telefonon mégis összehozták őket. Amint begördültek a szocialista Moszkvára emlékeztető egyórányi lakótelepfolyamon át a megálló időt megtestesítő kollégiumhoz, az őket ott váró Éva lecsapott: Miféle névtábla volt ez?! Erélyesen kevesebbet fizetett a fuvarért. Muszáj megkeményedni itt, mondta

aztán nevetve, ahogy kísérté fel Ellát tiszta, ám puritán szobájába (amit pár éve a magyar delegáció egyik tagja nem volt hajlandó elfoglalni, átment egy szállodába, s a meghívó féllal fizettette ki azt), *amikor már úgy kezdted a napot, hogy kik hol fognak átvérni.*

Ella csak egy kávét kért, hogy álmoságán felülkerekedjen, amikor felfogta, mi vár rá a lepakolás után, ezért még beugrottak Éva közeli apartmanjába házi kávéra, hogy ébrenlétének harmincadik, majd negyvenedik óráját is bírja. Még az érkezés napján mindent elintéznek, bérletet, helyi mobilkártyát – a számlaadás viszont, amivel ösztöndíját le kellett fednie, értelmetlenül ezeken a helyeken. Ella hősiezen végigjárta jótevőjével Jugozápádot, Moszkva délnyugati városrészét, igyekezve memorizálni az útvonalakat a kulcsépületekkel, amiknek óriási tűzfalain nagy tudósok portréi virítottak. Szívét melengette az a gondoskodó praktikum, az emberség magas foka, ahogy Éva a helyi urbánus legendákkal és gyakorlati tanácsokkal keresztezett mondanivalója közé be-beszúrta az ismétlést, s fel is mondatta vele: *Látod, erre és erre jöttünk, innen pedig toronyiránt, hogy egy kilométert levágjunk a metróig.* Már sötétedett visszafelé, amikor átbújtak egy építkezéshez tartozó kerítésen a közeli bolthoz, ahol nescafét is vett. Imába foglalta Éva nevét reggelente. Ez is neki jutott eszébe.

Éva már az első órában elújságotla, hogy másnap hajnalban Amerikába repül konferenciára egy hétre. Ella így maga fedezte fel újra Moszkvát, a régi-régit és a csak tízéveset. Tűnődött azon, hogy alakult volna, ha Éva a továbbiakban is ilyen intenzíven kalauzolja – a legjobb helyekre, ebben biztos volt, ellenzéki barátaihoz, alternatív koncertekre, körökbe, művészekhez, értelmiségiekhez. És olyan műintézményekbe, amilyen a lélegzetelátlítóan megható belvárosi Petrovics is, ahova rögtön beültek, amikor a nő a tengerentúlról visszaért. Petrovics nem ember, vagyis nemcsak az. Egy retró tárgyakkal: játékokkal, telefonokkal, aranyos apróságokkal teliszűfolt pince-étterem, ahol pezsgő zenére szilajon táncoltak, sajnos, nem ők, ahol ovisok ballagási meghívójában hozták ki a számlát, s az étlapon az állt: Petrovics szeret titeket.

Szvetlána nevű barátnője a városon túlról, az agglomerációban lévő faházukból sűrűn jelentkezett, miután megtudta, hogy Ella Moszkvába jön. Első naptól szervezte a sétát, amit a konferencia után meg is valósítottak. Szveta vitte magával a város fontos pontjaira, kis kosarában házi likőrrel és szendvicsekkel. *Étterembe nem érdemes,* mondta, unokanővérével is ezt csi-

nálják, amikor hétvégeként bejönnek Moszkvába találkozni: séta és piknik. Demens anyját gondolja immár fiatal nyugdíjasként a városon kívül, ahova válása után költözött.

A barátnőket tíz éve összeismertető és egy csapásra egymás iránt örökre elkötelezetté tevő Bulgakov sírjánál kezdték az idei túrát. Ella egy konferencia szünetében talált rá az orosz nőre legutóbbi tanulmányútján. Bulgakov-rajongók gyűrűjében állva összemosolygott a komolyan és meggyőződéssel, mély szenvedéllyel beszélő, erős járomcsontú, elegáns tartású, vele egykorú nővel. Mint kiderült, fodrász és zongoratanár, amatőr Bulgakov-kutató. Telefonszámot cseréltek. Szveta másnap elvitte őt Mihail életének és regényének állomásaira – akkor kánfétivel, ezzel az orosz ipar csúcstermékének számító ezerféle állagú csokirúddal és vodkával felszerelve, amikből a fontos helyszínek előtti padokon merítettek erőt. Teljes volt az összhang köztük Mihail Afanaszjevicsel. Most viszont a temetővel szomszédos Novogyevicsi kolostorban visszatérő magyar barátnőjébe karolva Szvetlana elkezd dicserni a helyi *mer*, a moszkvai főpolgármester nagyszerűen megvalósult rekonstrukciós művét, a tip-top műemlék-együtttest. Ella maga számára is váratlanul ezt szűri le a hallottakból: *tehát elégedett vagy a polgármesteretekkel.* – *Nagyon is – jön a sietős megerősítés –, és az elnökünkkel úgyszintén. Elegáns, sportos, kulturált. Ilyen jó elnökünk soha nem volt, aki így megerősítette és összetartotta az országot. Utoljára talán... Nagy Péter.*

Ella nem felejt, amit Éva még érkezése előtt a lelkére köt: – *Senkiel ne politizálj! A legkedvesebb, leghelyesebb kollégák is ezt mantrázzák: – a mi Krímünk, a mi Kremlünk... Kell ez neked? Bebizonyosodott, mint megannyiszor, hogy nem rajta múlik. Nem tehet róla, hogy a kolostor szépen kirakott térköveiből kiindulva kísérelje egyből Putyin dicsőítésébe vált. Ella óvatos próbál lenni, ami mintha most sem sikerülne, mikor orosz barátnője megáll, és a szemébe néz:*

– *Miért, neked talán nem tetszik??*

Ella igazat mond, bár nem ez volt a kérdés:

– *A mi miniszterelnökünk jóban van vele...*

– *Remek, Ellocska, na, látod? Ők is barátok, ahogyan mi vagyunk!*

Ellát megfogták.

– *Jó... de mi a helyzet a demokráciával?*

– *Demokrácia?! – kacag fel barátnője –, arra gondolsz, amikor a tanítványaim nem maradnak ülve, hanem rohagálnak és zajonganak az órán? Meg a sok szemétre, ami bejön Nyugatról?*

– *De hát... és Ella nem köntörfalaz tovább. – Nálatok... újságírókat ölnek.*

Szvetlána, mivel már kiértek a kolostorból, szaporán pakolja a szomszédos park padján kosarából az elemóziát barátnöje ölébe, ő maga meg víz helyett is áfonyalikőrös üvegét húzza meg percenként. Meleg van, még csak április, ilyenkor havazni szokott, de most huszonnyolc fok a moszkvai hőmérséklet. Kitikkadnak. Ella terelné el a szót, miután elsütötte az öntudatos orosz honleány *A bolhából elefántot csinálnak* és a *Nem bizonyították* és a *Nem fentről kezdeményezték, hanem gazdasági körökből* patentokat az ő erős állítására, kérdőre vonására. *Oroszország erős, de nem agresszív, a Nyugat meg csak bántja*, ezt Ella az egyetem vezetőitől is hallja, akikkel esetleges együttműködési szerződésekről tárgyal, szomorú fejcsóválásuk közepette, hogy az ő országa is kiutasított egy (de csak egy) orosz diplomatát az angliai mérgezési ügy miatt. A tévé is ezt harsogja: *Nincsbizonyíték!! Mindent ránk fognak!!*, de térjünk most vissza a jobbra-balra kacsázó Szvetához, aki városismereti kommentárjait egyre nehezebben mozgó nyelvel teszi meg. A Gogol bulvár egyik palotája előtt még megfelelő szögben ülnek le, hogy a *Moszkva nem hisz a könnyeknek*-film nagyjelenetét, apa és lánya találkozásának perspektíváját rekonstruálják, de felkelni az orosz hölgy már alig tud. Ella ijedten támogatja később mozgólépcsőn fel és le, Szvetlána csuklik és meg-megszólal: *Demokrácia, Ellocska? Miért mondd azt, hogy demokrácia...*

Ella hamar lebeszéli majd a visszatérő Évát a Bulgakov-házról, ahol az megismertetné a muzeológus-kutatókkal, akik új eredményekre jutottak közös kérdéseikben, hiszen a minap ott fejezték be kulturális sétájukat a magáról addigra alig tudó Szvetával. Kedvenc helyén, törzshelyén, ahol biztonságban érezte magát a klubesteken régebben, míg Moszkvában élt, Szveta a többi önkéntes kutatóval időről időre megvitatta, ki milyen relikviához jutott, most viszont – a demokráciára kérdéstartól megzavarodva? – beleköt a pincérlányba, akivel egyszerre néznek Ellával egymásra: *ne vegye zokon, ne vegye magára*, nyugtatják szóval és tekintettel a másikat. Szvetától Ella a metrókocsiban válik el, át kell szállnia a saját vonalára. Szveta nem a szokásos úton, a helyközi busszal jut haza a városon túlra. Még valahogy fel tudja hívni éppen itthon lévő fiát, hogy jöjjön érte autóval a metróvonal végéhez. Ella aggódik, mit is kellene tennie, nem kéne kilépnie tán botorkáló útítársa mellől a kocsiból, hanem vele maradni, de gyenge megoldani a helyzetet. Viber-üzenetekkel bombázza egy óra múlva a kollégiumból: – *Hazaértél?? Mondd már, hogy igen!*

Következő alkalommal Szveta meg sem említi a múltkori eltévelyedést. Irány az orosz fürdő! Infernálisan szürreális hely, izzik a padlásnyi szauna, csutakolják magukat és egymást a zömében idős meztelen nők, meg sem

kottyán nekik a benti hófok. *Kislányok, mehet még?* – kérdezi a fűtőnő, amikor ráloccsantana a forró kövekre még pár vödörrel, s a hetvenes kislányok buzgón igenelnek. Ella megközelítőleg lángokban, belobban minden sejtje a sistergő pokolban, amire a padon kinyúló, levegőt pörgető nyírfavesszőzés még rátesz egy lapáttal. Közben eszébe jutnak egészségügyi problémái, amik tehát nem mérvadóak itt, hisz a nála harminccal idősebbek is vígan bírják a tüzet. Szveta adakozó, minden eszközzel ellátja, abban azonban nem jutnak dűlőre, hogy miért nincs langyos-meleg vízű medence a lazulásához, csak az otthonról is ismert billentős dézsák a jéghideggel. *Itt tisztálkodunk, nem ejtőzünk.*

Szvetlana a fürdőből aztán ügyeit intézni indul, de lelkére köti magyar barátjának, hogy feltétlenül csatlakozzon az ingyenes Arbat séták-csoporthoz, amit kinézett neki. Szálljon ki a metróból a megfelelő kék vonalon, kétféle kék van, mindkettőnek az Arbat téren van megállója, ezt tisztázzák, s az Arbat téri *káféháusz*nál álljon be 13 órakor a csoportba. Ella bőven odaér, már háromnegyedre, elhalad a kommersz büfé mellett a kijáratnál, át az aluljárón az Arbat utcára, ahol már látta korábban a Káfé Háosz cégért. Le is ül vele szembe, s találgatja, ki lesz az idegenvezető, de valahogy egyikük sem keresi a csoportját, 13.10-kor már fellép a Káosz kávéház lépcsőjére az ott ácsorgó pincérhez, aki nem tud tőlük induló csoportról. Kicsit csalódva – minden nem jöhet össze – elindul egyedül felfedezni a régi és új Arbatot.

– *A Káfé Háoszba ülünk be*, mondja a készséges kritikus, Igor, aki előző nap még Firenzében járkált Gorkij nyomain más orosz és nem orosz írókkal valamilyen jutalomutazáson. *Mindenki sír, hogy nincs honorárium, de azért az ilyen utakon feltűnnek ők is, most éppen egy városon kívüli szupertitkos konferencián, ami elvileg nyilvános, de nyilván csak maguknak beszélnek két fogadás közt írók és irodalmárok a nyírfaedő közepén a luxuspanzióban, mert oda hogy jutna ki bárki – közönségnek.* Igor közös barátjuk ajánlására, akit épp akkor vitt el az íróbusz a fenti eseményre, örömmel találkozik Ellával, aki sajnálkozik, hogy a férfi csak előző este jött meg külföldről, és máris itt kell lennie vele, Igor szégyenlősen hozzát teszi: *volt az éjfél is, mire a szélviharban két órát röpködve a város felett leszálltunk, alig tudott landolni a pilóta.* Ellának nincs több napja Moszkvában, ezért most tudnak csak konzultálni az itt zajló kulturális jelenségekről.

A Puskin-szoborhoz beszélük meg a találkozót, ami tökéletes célpont, nem lehet elvéteni, több metróvonal kereszteződése. Igor közben hívja, hogy ké-

sik, messziről jön, Ella ennek köszönhetően mégis eljut a Vörös térre, mert az üzenet vételekor bőven időben van (büszke, hogy rögtön belerázódott, mennyit kell hagyni egy útra), mindjárt ki is lép a metróból, ami éppen a GUM alatt húz el akkor, még éppen lesz ideje megnézni a teret. Már majdnem nem sikerült, ahogy Venyicska hőséneke sem Petsukiból. Szvetával a harmadik, a búcsúátalkozójukon a Sándor-kertet járják körbe ünnepélyes komótosággal és dideregve (közben majdnem visszajött a tél), s csak rácsot látják, stílusosan, a birodalmi főteret. Úgy tűnt, hogy le van zárva a Krásznaja, biztos készülődnek a májusegyre vagy a győzelem napjára, de aztán mégis elhúzták azt a rácsot harmadnapra. Szveta még biztosítja a hűledező Ellát arról, hogy az iszonyatosan magas fallikus Vlagyimir-a-kereszténység-alapító-szobra a Kreml tövében tíz éve még nem volt ott, ne tépelődjön, hogy miért nem emlékezett rá, mert csupán két éve emelték mintegy obeliszkül az abszolút központban. Szveta utolsó, méltóságteljes, birodalmi barangolásukon a Kreml körül az örökmécseses katonai őrségváltás levideózása után a volt Gorkij, jelenlegi Tverszkája utcán búcsúzik el Ellától. A Távirda épületével szemben egyszerre mondják ki: – *Itt az idő*, mint Margaritáék, miközben rátalálnak a hibára. Lehetetlen, hogy senki nem jött el az arbat-i sétára, még az idegenvezető sem, akadt fenn a rejtélyen az orosz barátnő, hiszen *rend van nálunk*, és valóban, nyugtázta Ella, *tényleg van itt rendszer, jól működő megapolisz ez*, amikor Ella rámutat a cégtáblára: na, ez az, ilyen előtt vártam az Arbat utcán.

– Ó, szegényke, én csak azt mondtam, hogy a kávéházba menj be a metrónál!

– Nem, te azt mondtad, hogy a Káosz kávéházba, a Káfé Háoszbába!

– Nem, csak a káféháoszbába, bocsi... mindegyikre azt mondjuk, tudod, az a sima büfé a metrókijáratnál, oda küldtelek be, mert úgy szereted a kávé, igyál egyet, amíg egy órára összejön a csoport. Ott gyülekeztek...

Már értették.

A Káosz-Háosz kávéház-hálózat még egyszer felkínálta magát. Közeledvén a Puskin-szobornál várakozó Ellához a kritikus a szemben lévő épületre mutat, miközben már mennek át a zebrán: oda ülünk be, a KáféHáoszbába, mire Ella megörült, *navégre, megvagy, Káosz*, de Igorral úgy belevetették magukat az Ella konferenciájának hívószavául szolgáló teaurusz etimológiájába, hogy nem látták már a Káoszt, pedig ott kellett lennie, még vissza is mentek kicsit, de hiába, a káosz eltűnt a szemük elől, pedig egész biztosan az orruk előtt volt még az előbb. Lógó orral, fázva beléptek hát egy steril cukrászdába, aminek közönségessége, műanyagszerűsége nem kedvezett a barátkozásuknak, s ahol ráadásul Ella habcukorféleséget kért, azóta se tudja, mi ütött

belé akkor. Olyan kemény volt ugyanis, amikor próbálta elválni (mit hitt? hogy habkönnyű lesz?), hogy nem ment, aztán kézzel tördelte, amitől meg ragacsos lett a füzet is meg a toll, amivel jegyzetelte Igor komoly eszme-futtatásait. A szeánsz végére, mire megadta magát a habkarika, azért felengedtek. Igor elkísérte a metróvonaláig, ahonnan egy külvárosi épületbe áthelyezett neves színházba rohant Ella, sőt, oda is ért a zimankóban.

Nem engedte hát közel magához a káoszkávéház. Sőt, kivetette magából. Az egyetem hátsó lépcsőjén viszont – mikor is a kedvező wifielérhetés miatti kedvenc foteljától a hátsólépcsőn igyekezett le a tökéletes és tükörmennyezetű menzára, ahol olcsón sokfélét választhatott (húsmentes is akadt ez-az, meg jobbnál jobb pudingok), egyszer csak szembe jött vele huszonnyolc éve nem látott orosz-baskír kolléganője, egykori lektoruk a vidéki magyar orosz-tanszéken, ahol együtt tanítottak. Egyszerre kerültek oda. Ella huszonhárom volt. Aztán elveszítették a kontaktot. Még nem találták fel az e-mailt. Azt hitte, hogy Ira a baskír városba ment vissza, miután magyarországi küldetése lejárt. Az eufórikus négy percben, ami Irina órájáig még maradt, kiderült: nyolc éve ideköltözött a fővárosba. Akkor még szüleit ápolni, akik beváltották az álmukat, hogy legyen saját moszkvai lakásuk, ne csak átutazóként járjanak Moszkvába. Elvált. Fia külföldön. Unokái nem akarnak oroszul beszélni. Pedig anyjuk is orosz. Másnap, a konferencia záróasztala után, ahol végre volt bátorsága köszönő tósztot mondani, Ella indult is hozzá. Először elkerülték egymást a metrócsomóponton, mert Ira nem vitte magával a mobilját, amiből különben is kettő volt neki. Lakásához navigálva egy órával később csodálatosan megvendégeli Ellát, harminc év után is emlékezve rá, hogy nem eszik húst. Ira büszkén harapdálja sok ingyenc fogása közt, amit készített: a pompás tévépaprikát, amire magyar kollégái szoktatták rá. Vasárnap vele tart a Luznyikiba az esztrádkoncertre, amire Ella két jegyet kapott az egyetem mosdójában egy szakszervezetistől. Ha már rátukmálták, gondolta, elmegy, ha lesz kivel. Időutazás volt ez a javából a nyolcvanas évek elejére, amikor először járt Moszkvában, pontosan ugyanilyen koncerteken is.

Pár nap múlva Irina elviszi őt egy kolostorba, mert hála Magyarországnak (ahol a rendszerváltás előtt is működtek a templomok) és szülei halálának: vallásos lett! Sűrűn emlegetette Istent, akinek folyton hálát adott – a találkozásukért is. *Mi, orosz emberek, ikonok vagyunk, aminek az alsó rétegében ott volt Isten képmása, csak nyolcvan évig más fedte*, mondogatta. Négyórás városjáró autóbuszozást is terveztek, Ira úgy belejött a közös programokba.

Magányosan, egyedül élt, s hatvan körül már nem tudott gyökeret eresztetni a vágyott és elért nagyvárosban. A buszos kirándulás ötletéért Ella odavolt, végre a föld felett is látja természetes összeköttetésükben a helyeket, amiket mindig metróval közelített meg, s talán így felismeri a régi helyszíneket a mai álcájuk alatt. Szélvihar tört azonban Moszkvára ezekben az órákban, amiért a jelentkezők, őket kivéve, lemondták az utat. Ez sehogy sem fért Ella fejébe: a busz ablakából király lett volna minden, nem? De így legalább kikötöttek a Tagankán (ami Ella B terve volt aznapra), a leglelkesebb programon azok közül, amin egész moszkvai tartózkodása alatt részt vett.

A káosz-kávéház nem küldött tartós új ismeretségeket, amiket pedig a gyerekesen bizakodó Ella mindig várt a külföldről. Tíz éve meg is kapta Szetát, most viszont a régi Ira jött felé a hátsó lépcsőn, nem változva, csak kicsit lazább körvonalakkal, de ugyanazok voltak egymásnak. Nem újak jöttek felé ezúttal, hanem a régiek (bár Évát most ismerte jobban meg); a hatalmas egyetemen, ahova Ira hetente kétszer jár be tanítani egy másik tanszékre, lám, összeakadtak. Latolgatták, mekkora szerencse kellett ehhez. Rátalált hát véletlenül a magányos Irára (egyetlen fia külföldön), egy, találkoztak háromszor az elvált Szetával (beteg anyjával él, fia valahol Oroszországban), *kettő* – s lesz még a komoly fiatal tudós (*a legjobb pozíció csodabogárnak lenni*, mondja otthoni közös ismerősükről), a segítőkész, gyorsbeszédű *Ánya*, *három*, aki egy napra, annak is pontosan két órájára került elő most, mert közben elvált s a hét nagy részében fiát neveli városon túli lakásában, szülei közelében. Jobbára a közösségi médiában tartja a kapcsolatot ismerőseivel talányos posztjain át, melyekben mindig van olyan szleng, ami Ellát elbizonytalanítja a megértésben.

Béültek egy egyenbiztróba, méregdrága volt, pedig nem is ettek igazi ételt, *Ánya* hívta meg, Ella pedig húzta elő az otthonról hozott ajándékokat, csokikat és italokat, s szidta magát, amiért csomagolás nélkül nyomta azokat a kedves *Ánya* kezébe, aki készségesen segített neki tíz éve, amikor éppen rá bízta az akadémián őt, a magyar vendéget. Ráérő, lelkes, független intézeti aspiránsként hordta is rendesen egyik irodalmi társaságból a másikba, minden napra volt egy ötlete. Azóta felnőtt, távol tartja magát az irodalmi élettől, amit értelmetlennek talál, azonban – ír. Egy kisregényt például a rendszerváltás utáni orosz ellenzéki mozgalmakról. És biztosítja arról a kisfiát, Kosztyát, hogy apjával nagy szerelem volt az övék, csak a kapcsolat nem működött.

Megkomolyodtak, beértek Ella barátai, már nem értek rá annyit kísérgelni, mint egy évtizede. A konferencia előadói meg szétszéledtek a szekció-

juk után, csak a fehér asztalnál gyűltek össze újra záraskor, ahol dicsérték a nyelvtudását és azt az oroszos lelkületet, amivel tósztot mondott az országhoz, ahova visszajár. Könnybe lábadtak a szemek, mindenki koccintani akart vele, hívták mindjárt egy őszi volgai konferenciára a talpraesett külföldit, aki valahogy idekeveredett, s lám, hogy szeret bennünket (ő volt az egyetlen a határon túlról, a többiek a hatalmas ország végeiről, közepéről, széltébből-hosszából), menne, ha a híváshoz repülőjegyet is kapna. Aztán itt és ekkor tudta meg a mellette ülő fiatal kazanyi kolléganőtől, miért nem szeretik zsidó íróikat az oroszok (nincs bennük lelkesedés és nem adnak reményt, szárazak és csak fanyalognak). A vele szemben ülő helyes, értelmes, vörös hajú, donyecki nő, akihez odahúzódott aztán, a vonata indulása előtti húsz percben mesélte el neki, hogy kultúrájukat és identitásukat, ezzel nagyapáik honvédő áldozatát kérdőjelezi meg *fegyverrel!* az ukránok ott, ahol él, s ők, a helyi oroszok ellenállnak nekik polgári engedetlenséggel, de amazok tényleg lőnek.

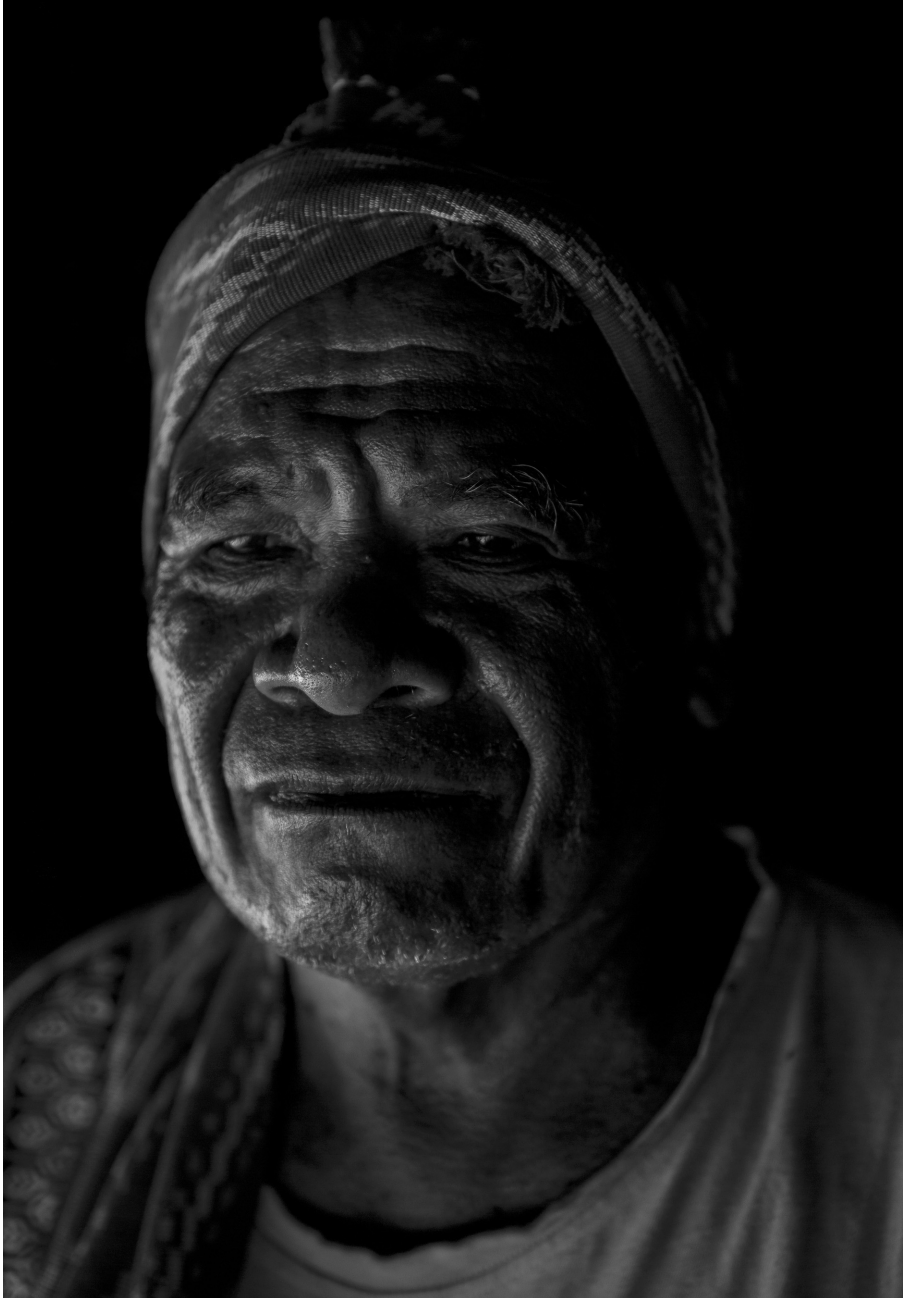
Káosz-kávézó távolságot tart. Éppen zárja kapuit, s gögösen-öntudatosan konszolidálódik? Ideje felnőni, komolyodni, mindenkinek dolga van, kis meglepetések még érnek, de hol vannak már a ráérős alkalmak, amikor másnap is találkozni akarnak törzsvendégei a külföldivel... Az üzveg taxisofoőr, Ruszlán szintúgy, mint elődje a befelé vezető úton, elfelejti betenni számlatömbjét a kesztyűtartóba, tessék-lássék azért keresgéli, pedig megbeszélték, hogy szükség lesz rá, mielőtt vitte ki Ellát a reptérre. A magyar nőnek volt gyakorlata, már tudta, mi ilyenkor a megoldás, neki ugyanis kellett a taxisámla: *kérjen a másik taxistól*, működött a dolog. Ruszlán éppen mutogatja unokái képét az okostelefonján, ahogy a vendégház portása is tette, ahol Ella a második héten lakott, s akinek családja Itáliában él. Jó órányi az út a reptérig, ami alatt Ruszlán megismerteti érdeklődő utasát familiájuk ágbogaival, a nők helyzetével muszlim vallásukban. Feleségét egy évben egyszer látja, *drága az utazás, inkább megspóroljuk, amit itt keresek, az asszonyra szükség van otthon az unokák körül*, aztán dicséri országuk bölcs vezetőjét. Megtárgyalják az Iszlám Államot, sőt a taxis vezetés közben erősen elgondolkozik Ella javaslatán, hogy a mérsékeltnek többször és nyilvánosan el kellene határolódnia a szervezettől az iszlamofóbia elkerülése végett a világban.

Míg tartanak kifelé a városból a rendezett, folyton söpört belvárosi utcákon a Kreml mellett, Ella végre felismeri a különbséget, ami mindedig

akadályozta, hogy a nyolcvanas évek Moszkváját meglássa a 2018-asban. Hát persze, eltűntek az árusok a járdákról, s az egész utcakép a jellegzetes szagával, állandó balkáni-ázsiai nyüzsgésével, meg az összes kioszk az ösze-vissza ragasztott, részben kézzel írt cetlijeivel; ezek a bájosan bumfordi utcai hengerek és dobozok voltak a korabeli hírportálok, hemzsegték rajtuk a plakátok és apróhirdetések, újságot, színházjegyet (többet egy borítékban, így jutott el az esztrádműsorokra) meg ezer más árut ajánlgattak. Közeli, szó szerint underground kiállításokra és félhivatalos performanszokra invitáltak a kultúrpincékből a forgatagba felküldött művészek meg parafenomének akcióra, a bádogtartályú ital automatákból kvászt, szörpöket lehetett engedni pár kopejkáért, a mellettük üldögélő fejkendő anyókák pilményit, pirogot kínálgattak, a szomszédos bódéból meg márózsenojét nyújtogattak, azaz az obligát vaníliás-csokis fagyaltot, ami valójában jégkrém, amit mínusz negyvenben is majszolt mindenki s valahogy nem fájdult meg tőle a torkuk.

© Szöllösi Mátyás

© Szöllősi Máttyás